

УДК: 336.1:658.15

В.М. ВАРЕНИК, кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ МЕТОДИК РОЗРАХУНКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Досліджено методики розрахунку економічної безпеки України. Проаналізовано рейтинг України за індексом глобальної конкурентоспроможності за 2012–2016 роки. Обґрунтовано використання методик розрахунку економічної безпеки України. Проведено аналіз складових груп показників, які використовуються для розрахунку рівня економічної безпеки за двома методиками. Виокремлено відмітні ознаки та ознаки схожості між Методикою за індексом глобальної конкурентоспроможності та Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України.

Ключові слова: економічна безпека, індекс глобальної конкурентоспроможності, методика, розрахунок економічної безпеки.

Постановка проблеми. Економічна безпека держави є складовою національної безпеки. Вона відіграє вирішальну роль у забезпеченні економічного розвитку, у підтриманні сталого розвитку економіки, реалізації ефективної соціальної політики, захисту суспільства від екологічних стихій, підтримання належного рівня конкурентоспроможності в умовах міжнародної економічної взаємозалежності.

Проблеми внутрішнього розвитку економіки України, динамічні зміни у глобальному економічному просторі та збільшення ступеня відкритості національної економіки зумовлюють необхідність дослідження методик розрахунку економічної безпеки держави з метою визначення найбільш ефективної. Створення ефективної системи економічної безпеки держави дає можливість вчасно виявляти загрози національним економічним інтересам і запобігати заподіяння збитків соціально-економічній системі в цілому.

Усе це й зумовлює необхідність ґрунтовного дослідження методик розрахунку рівня економічної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми економічної безпеки де-

далі частіше привертають увагу як зарубіжних, так і вітчизняних вчених.

Питанням обґрунтування теоретичних положень, розробці методичних підходів і науково-практичних рекомендацій з формування економічної безпеки України присвячене наукове дослідження вітчизняного вченого І.О. Губаревої [1], питанням дослідження економічної безпеки України в розрізі складових, що її формують, на основі розгляду теоретичних та методичних підходів, проведенню аналізу основних тенденцій присвячене наукове дослідження вітчизняного ученого Т.В. Сак [2], питання методичних підходів до оцінювання рівня економічної безпеки держави вивчав О.В. Тимошенко [3], питання моделювання процесу оцінювання рівня економічної безпеки регіону досліджували А.Д. Пілько і Н.В. Савчук [4], питанням вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України присвячене наукове дослідження представників Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві Украї-

ни Ю.М. Харазішвілі, А.І. Сухорукова, Т.П. Крупельницької [5].

Але аналіз спеціалізованої літератури показав, що в основному більшість вчених використовують тільки одну методику, затверджену Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Постановка завдання. Для вирішення окресленого кола питань на основі узагальнення світового наукового та практичного досвіду щодо методик оцінки рівня економічної безпеки України проведемо аналіз методик розрахунку економічної безпеки України, розглянемо їх основні характеристики, результати розрахунків, проведемо їх порівняльну характеристику для визначення недоліків та можливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з важливих умов стабільного розвитку національної економіки є вчасне реагування на загрози факторів зовнішнього середовища та визначення чітких методик щодо оцінки рівня загроз державі з боку того чи іншого фактора. Тому дослідження питання, яка методика є найефективнішою для визначення загроз економічній безпеці України, є актуальним і потребує детального вивчення.

У спеціалізованій літературі є доволі багато визначень поняття «економічна безпека». На нашу думку, найбільш широким і змістовним визначенням є таке: «Економічна безпека – це сукупність умов, за яких зберігається здатність країни підтримувати конкурентоспроможність економіки, ефективно захищати національні економічні інтереси і протистояти зовнішнім економічним загрозам, повністю використовувати конкурентні переваги в міжнародному поділі праці» [6, с. 366].

Згідно з цим визначенням основним критерієм оцінки рівня економічної безпеки держави є конкурентоспроможність економіки. Адекватний аналіз цього критерію дасть можливість провести оцінку і визначити загрози економічній безпеці.

Одним із провідних вчених, який проводить дослідження сутності еконо-

мічної безпеки є Майкл Портер, професор кафедри ділового адміністрування Harvard Business School, який зазначає: «Головна мета держави забезпечити власним громадянам досить високий та зростаючий рівень життя. Здатність держави це зробити залежить не від якогось аморфного терміна „конкурентоспроможність“, а від того, наскільки продуктивно використовуються національні ресурси – праця та капітал» [7, с. 24].

Відповідно до визначення фахівців ОЕСР, національна конкурентоспроможність – це здатність країни за умов вільних та прозорих ринкових відносин виробляти товари і послуги, які відповідають вимогам міжнародних ринків, і одночасно підтримувати та підвищувати протягом тривалого часу реальні доходи свого населення [8, с. 54].

Щорічно Україна бере участь у дослідженнях рейтингу міжнародної конкурентоспроможності, які проводить Світовий економічний форум (СЕФ). Кожного року СЕФ ранжує країни за індексом глобальної конкурентоспроможності, який оцінюється на основі певних параметрів, зокрема: якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвинутість фінансового ринку, технологічний рівень, розмір ринку, відповідність бізнесу сучасним вимогам, інноваційний потенціал.

Як бачимо, до розрахунку включено 12 параметрів, які характеризують конкурентоспроможність країн.

Проаналізуємо результати ранжування країн за індексом глобальної конкурентоспроможності за 2012–2016 рр. (рис. 1).

Таким чином, бачимо, що згідно з ранжуванням країн за індексом глобальної конкурентоспроможності рейтинг України постійно змінюється, і в 2015–2016 рр. Україна займає гіршу позицію (на 3 позиції нижче) порівняно з рейтингом 2014–2015 рр. (рис. 2).

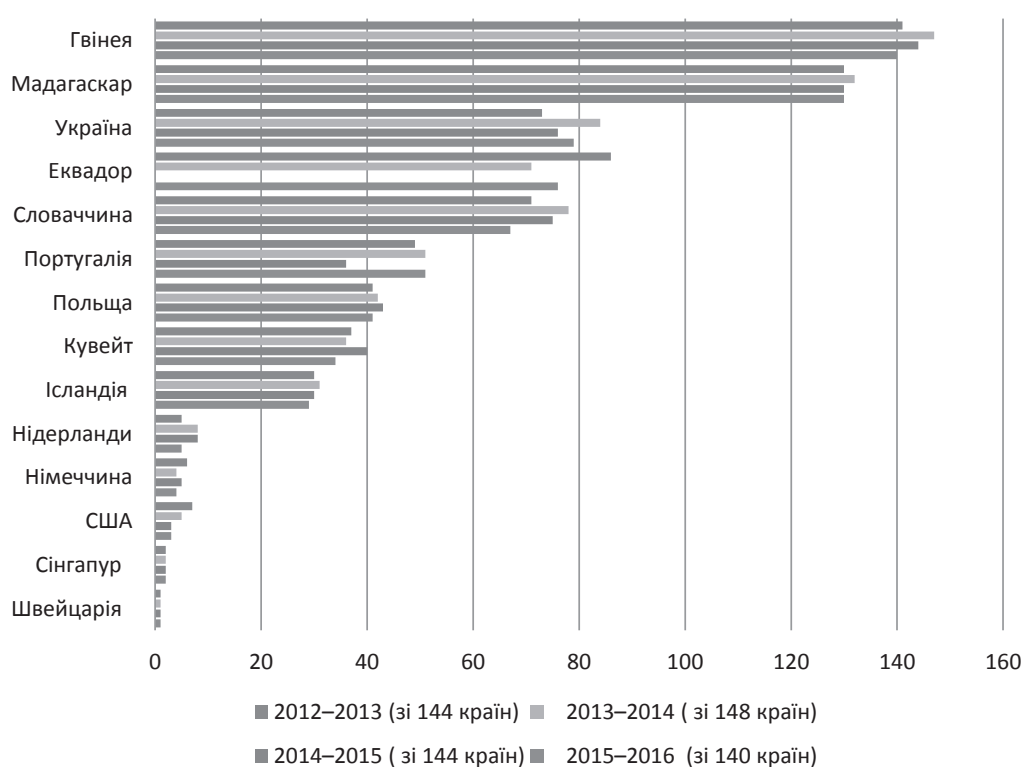

Рис. 1. Ранжування країн за індексом глобальної конкурентоспроможності за 2012–2016 рр. (за розрахунками Всесвітнього економічного форуму [9–12])

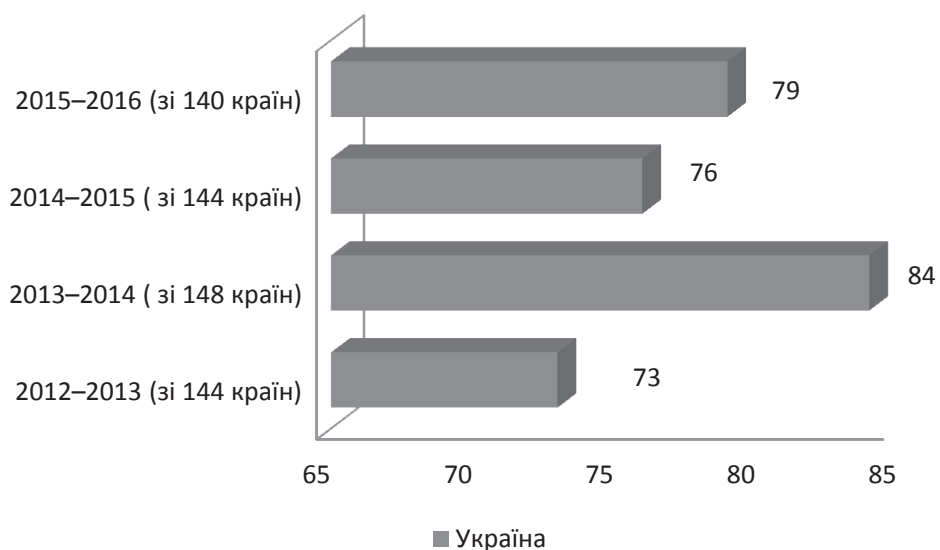

Рис. 2. Рейтинг України згідно з індексом глобальної конкурентоспроможності країн

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, які становлять 3 основні групи субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності» та «Інновації та фактори вдосконалення» [13].

Розглянемо кожний субіндекс більш детально (табл. 1).

Аналіз основних субіндексів індексу глобальної конкурентоспроможності для України за 2014–2016 рр. показав, що за двома з трьох субіндексів Україна покращила свої позиції в рейтингу.

Згідно з даними дослідження, за першим субіндексом «Основні вимоги» Україна втратила 14 позицій. У цій групі за всіма показниками спостерігається падіння.

За 3 показниками з 6 субіндексу «Підсилювачі продуктивності» Україна покращила свої позиції, але за такими показниками, як розвиток фінансового ринку, технологічна готовність та розмір ринку, спостерігаємо падіння позицій.

Що стосується субіндексу «Інновації та фактори вдосконалення» Україна по-

кращила свої позиції на 20 пунктів. Значення кожного показника покращилося, зокрема інновацій на 27 позицій, відповідність бізнесу сучасним вимогам на 8 позицій.

Отже, аналіз індексу глобальної конкурентоспроможності показав, що Україна найбільше позицій втратила за показниками, які характеризують розвиток інфраструктури, макроекономічне середовище та розвиток фінансового ринку. Причому за деякими позиціями країна «очолює» списки з кінця, зокрема за міцністю банків присвоєно 140-ве місце зі 140 країн світу; за регулюванням фондових бірж – 135-те, за інфляційними змінами – 134-те [13].

За оцінками експертів, найбільш проблемними факторами для ведення бізнесу в Україні визначено (в порядку зменшення): корупцію, ускладнений доступ до фінансів, інфляцію, політичну нестабільність, високі податкові ставки, неефективну державну бюрократію, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, часту зміну урядів,

Таблиця 1

Аналіз субіндексів індексу глобальної конкурентоспроможності для України

Показник	2014–2015	2015–2016	Зміна
Основні вимоги	87	101	↓14
Інституції	130	130	0↑
Інфраструктура	68	69	↓1
Макроекономічне середовище	105	134	↓29
Охорона здоров'я та початкова освіта	43	45	↓2
Підсилювачі продуктивності	67	65	2↑
Вища освіта і професійна підготовка	40	34	6↑
Ефективність ринку товарів	112	106	6↑
Ефективність ринку праці	80	56	24↑
Розвиток фінансового ринку	107	121	↓14
Технологічна готовність	85	86	↓1
Розмір ринку	38	45	↓7
Інновації та фактори вдосконалення	92	72	20↑
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	99	91	8↑
Інновації	81	54	27↑

обмежувальне регулювання ринку праці, недостатню здатність до інновацій, невідповідну якість інфраструктури, злочинність та крадіжки, низьку якість охорони здоров'я, недостатню освіченість і погану етику робочої сили [13].

Усі ці фактори впливають на економічну безпеку країни, тому наступною методикою, за допомогою якої можна оцінити економічну безпеку України, є Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, які затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 9 жовтня 2013 року N 1277 [14].

Зазначені методичні рекомендації дозволяють провести розрахунки рівня економічної безпеки України. Для цього виокремили 10 груп складових економічної безпеки, які, у свою чергу, мають відповідну кількість індикаторів і вагове значення для розрахунку підсумкового індексу економічної безпеки. Для кожного показника встановлені характеристичні значення індикатора, які мають

5 варіантів значень: критичне, небезпечне, незадовільне, задовільне, оптимальне, і поділені на дві частини: L (ліва частина) – для індикаторів, які є стимуляторами, нормування відбувається за критеріями лівої частини; R (права частина) – для індикаторів, які є дестимуляторами, нормування відбувається за критеріями правої частини.

Також кожний вид безпеки має вже розраховане значення вагового коефіцієнта, який використовується для розрахунку субіндексів економічної безпеки та інтегрального показника економічної безпеки.

Таким чином, згідно з проведеним дослідженням методик визначення економічної безпеки України бачимо, що можна розраховувати економічну безпеку, спираючись на індекс конкурентоспроможності або на Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України.

Порівняємо ці дві методики і визначимо відмінності між ними (табл. 2 і 3).

Таблиця 2

Порівняльна характеристика складових методик розрахунку рівня економічної безпеки України

Методика за індексом глобальної конкурентоспроможності	Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України
Основні вимоги	Виробнича безпека
Інституції	Демографічна безпека
Інфраструктура	Енергетична безпека
Макроекономічне середовище	Зовнішньоекономічна безпека
Охорона здоров'я та початкова освіта	Інвестиційно-інноваційна безпека
Підсилювачі продуктивності	Макроекономічна безпека
Вища освіта і професійна підготовка	Продовольча безпека
Ефективність ринку товарів	Соціальна безпека
Ефективність ринку праці	Фінансова безпека
Розвиток фінансового ринку	–
Технологічна готовність	–
Розмір ринку	–
Інновації та фактори вдосконалення	–
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	–
Інновації	–

Порівняння показників методик розрахунку економічної безпеки України

Групи показників за Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України	Кількість показників	Групи показників за Методикою за індексом глобальної конкурентоспроможності	Кількість показників
Виробнича безпека	16	Інституції	7
Демографічна безпека	7	Інфраструктура	8
Енергетична безпека	10	Макроекономічне середовище	3
Зовнішньоекономічна безпека	11	Охорона здоров'я та початкова освіта	7
Інвестиційно-інноваційна безпека	14	Вища освіта і професійна підготовка	8
Макроекономічна безпека	12	Ефективність ринку товарів	2
Продовольча безпека	11	Ефективність ринку праці	4
Соціальна безпека	14	Розвиток фінансового ринку	7
Фінансова безпека	32	Технологічна готовність	7
		Розмір ринку	2
		Відповідність бізнесу сучасним вимогам	6
		Інновації	6

Отже, аналізуючи дані табл. 3, бачимо, що ці методики схожі між собою. Відмінності спостерігаються за назвами показників, але в цілому групи відображають однакову суть. Наприклад, соціальна безпека характеризує стан соціальної сфери, за якого забезпечується високий і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. При розрахунку використовуються такі індикатори, як рівень використання праці; рівень оплати праці у випуску; рівень тіньової заробітної плати у відношенні до офіційної; рівень тіньової зайнятості у відношенні до загальної зайнятості; рівень видатків на охорону здоров'я у відношенні до ВВП, %; відношення прожиткового мінімуму до середньої заробітної плати; питома вага заробітної плати у структурі доходів населення, %; рівень пенсійних видатків у відношенні до ВВП, %; рівень дефіциту ПФ України у відношенні до ВВП.

В показнику «Ефективність ринку праці» розраховуються гнучкість визначення заробітної плати, вплив оподаткування на стимули до роботи, здатність країни утримувати таланти, здатність країни залучати таланти.

Тобто методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України розроблені саме з урахуванням специфіки України, а методика за індексом глобальної конкурентоспроможності є уніфікованою для всіх країн світу, незважаючи на рівень розвитку, специфіку та особливості кожної країни.

Проведемо аналіз складових груп показників, які використовуються для розрахунку рівня економічної безпеки.

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з трьох основних груп, які включають підгрупи показників.

Так, група «Основні вимоги» складається з чотирьох підгруп: «Інституції», «Інфраструктура», «Макроекономічне середовище» і «Охорона здоров'я та початкова освіта». В підгрупі «Інституції» враховуються такі показники: *державні установи* (право власності, етика і корупція, зловживання впливом, марнотратство державних витрат, безпека), *приватні установи* (корпоративна етика, підзвітність). У підгрупі «Інфраструктура» враховуються такі показники: *транспортна інфраструктура* (якість усієї інфраструктури, якість доріг, якість залізничної інфраструктури, якість портової інфраструктури, якість інфраструктури

тури повітряного транспорту), *електрика і телефонна інфраструктура* (якість постачання електроенергії, кількість абонентів мобільного зв'язку на 100 жителів, кількість абонентів фіксованого зв'язку на 100 жителів). У підгрупі «Макроекономічне середовище» враховуються такі показники: валові національні заощадження (% ВВП), інфляція, зміна за рік (%), державний борг (% ВВП). В підгрупі «Охорона здоров'я та початкова освіта» враховуються такі показники: *охорона здоров'я* (рівень захворюваності на туберкульоз на 100 000 жителів, поширеність ВІЛ, % дорослого населення, вплив ВІЛ / СНІД на роботу, дитяча смертність на 1000 новонароджених, очікувана тривалість життя), *початкова освіта* (якість початкової освіти, зарахування до початкової освіти).

Група «Підсилювачі продуктивності» складається з шести підгруп: «Вища освіта і професійна підготовка», «Ефективність ринку товарів», «Ефективність ринку праці», «Розвиток фінансового ринку», «Технологічна готовність» та «Розмір ринку».

В підгрупі «Вища освіта і професійна підготовка» враховуються такі показники: *частка освіти* (зарахування до закладів середньої освіти, зарахування до закладів вищої освіти), *якість освіти* (якість освітньої системи, якість математичної та природничої освіти, якість шкіл менеджменту, доступ до Інтернету в школах), *навчання за місцем роботи* (доступність спеціалізованих науководослідних і навчальних закладів, ступінь підготовки персоналу). В підгрупі «Ефективність ринку товарів» враховуються такі показники: конкуренція, якість умов попиту. В підгрупі «Ефективність ринку праці» враховуються такі показники: *гнучкість* (гнучкість визначення заробітної плати, вплив оподаткування на стимули до роботи), *використання талантів* (здатність країни утримувати таланти, здатність країни залучати таланти). В підгрупі «Розвиток фінансового ринку» враховуються такі показники: *ефективність* (наяв-

ність фінансових послуг, доступність, фінансових послуг, фінансування через місцевий ринок капіталу, простота доступу до кредитів, наявність венчурного капіталу), *надійність і довіра* (міцність банків, регулювання фондових бірж). В підгрупі «Технологічна готовність» враховуються такі показники: *технологічні запозичення* (наявність новітніх технологій, освоєння технологій на рівні фірм, прями зовнішні інвестиції та передавання технологій), *використання інформаційних, телекомунікаційних технологій* (інтернет-користувачі (% населення), абоненти фіксованого широкосмугового Інтернету на 100 жителів, пропускна здатність Інтернету, кб/с на 1 користувача, активні абоненти мобільного широкосмугового зв'язку на 100 жителів). В підгрупі «Розмір ринку» враховуються такі показники: *розмір внутрішнього ринку, розмір іноземного ринку*.

Група «Інновації та фактори вдосконалення» складається з двох підгруп: «Відповідність бізнесу сучасним вимогам» та «Інновації». В підгрупі «Відповідність бізнесу сучасним вимогам» враховуються такі показники: *чисельність місцевих постачальників, якість місцевого постачальника, ширина ланцюга створення вартості, управління міжнародним розповсюдженням, модернізація виробничого процесу, межі маркетингу*. В підгрупі «Інновації» враховуються такі показники: *здатність до інновацій, якість науководослідних інститутів, витрати компанії на дослідження і розробки, співпраця університетів та промисловості у дослідженнях та розробці, державні закупівлі високотехнологічної продукції, наявність вчених та інженерів*.

Визначимо ознаки, за якими можна виділити відмітні ознаки та ознаки схожості між зазначеними методиками (табл. 4).

Аналіз зазначених методик показав, що в українській методиці більший акцент робиться на оцінці фінансової безпеки, яка і включає більшу кількість показників оцінки. У цілому методики відрізняються, оскільки відрізняється мета розрахунку і кінцевий результат.

Відмітні ознаки та ознаки схожості між Методикою за індексом глобальної конкурентоспроможності та Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України

Ознака	Методика за індексом глобальної конкурентоспроможності	Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України
Масштаб використання	Використовується для розрахунку рейтингу країн світу	Використовується для розрахунку економічної безпеки України
Кількість показників	67	127
Деталізація показників	Загальні показники	Виходячи зі специфіки розвитку країни
Вагові коефіцієнти	Присвоюються вага коефіцієнтам	
Виокремлення субіндексів	Виокремлені в кожній методиці	
Визначення субіндексів	Відображення загальної картини	Більш глибока деталізація субіндексів

Висновки та прогнози. Проведене дослідження дало змогу виявити, що для розрахунку економічної безпеки використовуються дві методики: Методика за індексом глобальної конкурентоспроможності і Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України.

Щорічно Україна бере участь у дослідженнях рейтингу міжнародної конкурентоспроможності, які проводить Світовий економічний форум (СЕФ). Кожного року СЕФ ранжує країни за індексом глобальної конкурентоспроможності, який оцінюється на основі 12 визначених параметрів, зокрема: якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічний рівень, розмір ринку, відповідність бізнесу сучасним вимогам, інноваційний потенціал.

В Україні існує тільки одна методика, за допомогою якої розраховується економічна безпека країни. Це Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, які затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 9 жовтня 2013 року N 1277.

Критичний аналіз зазначених методик показав, що методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України розроблені саме з урахуванням специфіки України, а методика за індексом глобальної конкурентоспроможності є уніфікованою для всіх країн світу, в ній не береться до уваги рівень розвитку, специфіка та особливості кожної країни.

Аналіз методик дав змогу виявити, що в українській методиці не приділено увагу таким показникам, як етика і корупція, зловживання впливом, марнотратство державних витрат, корпоративна етика, якість доріг, якість освітньої системи, якість шкіл менеджменту, доступ до Інтернету в школах, доступність спеціалізованих науково-дослідних і навчальних закладів, ступінь підготовки персоналу, вплив оподаткування на стимули до роботи, гнучкість визначення заробітної плати, здатність країни утримувати таланти, здатність країни залучати таланти, використання інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Отже, оскільки Україна бере курс на європейську інтеграцію, то для того, щоб поліпшувати свою позицію у світовому рейтингу, необхідно удосконалювати існуючу методику, спираючись на зарубіжний досвід.

Список використаних джерел

1. Губарева І.О. Формування економічної безпеки України в умовах активізації інтеграційних процесів: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / І.О. Губарева; Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України. – Харків, 2015. – 37 с.
2. Сак Т.В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2013_6_81.pdf
3. Тимошенко О.В. Методичні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2014_6_6.pdf
4. Пілько А.Д. Моделювання процесу оцінювання рівня економічної безпеки регіону [Електронний ресурс]. / А.Д. Пілько, Н.В. Савчук – Режим доступу: http://www.business-inform.net/pdf/2015/8_0/77_84.pdf
5. Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/>
6. Система економічної безпеки держави / за заг. ред. д-ра екон. наук проф. А.І. Сухорукова / Національний інститут проблем міжнародної безпеки при РНБО України. – К.: ВД «Стилос», 2009. – 685 с.
7. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
8. Гражевська Н. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному постіндустріальному вимірі / Н. Гражевська // Економіка України. – 2008. – № 9. – С. 54–63.
9. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2012–2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2012/09/05/4949>
10. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2013–2014 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2013/09/05/6219>
11. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2014–2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>
12. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2015–2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2015/09/30/7246>
13. Индекс глобальной конкурентоспособности (позиції України за основними складовими) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edclub.com.ua/sites/default/files/files/global_competitiveness_2015-2016.pdf
14. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 9 жовтня 2013 року N 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm

References

1. Gubareva I.O. (2015). *Formuvannja ekonomichnoї bezpeki Ukraїni v umovah aktivizacii integracijnih procesiv* Dokt. Diss. [The formation of economic security of Ukraine in conditions of intensification of integration processes. Doct. Diss.]. Kharkov, p. 37.
2. Sak T.V. The economic security of Ukraine: the concept, structure, key trends. Available at: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21D

BN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2013_6_81.pdf

3. Timoshenko O.V. Methodological approaches to evaluation of economic security. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2014_6_6.pdf

4. Pil'ko A.D., Savchuk N.V. Simulation of evaluation of the economic security of the region. Available at: http://www.business-inform.net/pdf/2015/8_0/77_84.pdf

5. On improvement of methodology of integrated assessment of economic security of Ukraine. "Policy Brief. Available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/>

6. Suhorukova A.I. (2009). *Sistema ekonomichnoi bezpeki derzhavi* [The system of economic security]. Kyiv, Stylos, 685 p.

7. Porter M. (1993). *Mezhdunarodnaja konkurencija* [International competition]. Moscow, International competition, 896 p.

8. Grazhevs'ka N. *Zabezpechennja konkurentospromozhnosti nacional'noi ekonomiki v global'nomu postindustrial'nomu vimiri* [Ensuring competitiveness of the national economy in the global postindustrial dimension]. *Ukraine economy*, 2008, no. 9, pp. 54-63.

9. *World Economic Forum: Global Competitiveness Ranking 2012-2013*. Available at: <http://gtmarket.ru/news/2012/09/05/4949>

10. *World Economic Forum: Global Competitiveness Ranking 2013-2014*. Available at: <http://gtmarket.ru/news/2013/09/05/6219>

11. *World Economic Forum: Global Competitiveness Ranking 2014-2015*. Available at: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>

12. *World Economic Forum: Global Competitiveness Ranking 2015-2016*. Available at: <http://gtmarket.ru/news/2015/09/30/7246>

13. *Global Competitiveness Index (positions Ukraine by major components)*. Available at: http://edclub.com.ua/sites/default/files/files/global_competitiveness_2015-2016.pdf

14. Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine "On Approval of guidelines for the calculation of economic security of Ukraine" dated October 9, 2013 N 1277 Available at: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

Исследованы методики расчета экономической безопасности Украины. Проанализирован рейтинг Украины по индексу глобальной конкурентоспособности за 2012–2016 гг. Обосновано использование методик расчета экономической безопасности Украины. Проведен анализ составных групп показателей, используемых для расчета уровня экономической безопасности по двум методикам. Выделены отличительные признаки и признаки сходства между Методикой по индексу глобальной конкурентоспособности и Методическими рекомендациями по расчету уровня экономической безопасности Украины.

Ключевые слова: *экономическая безопасность, индекс глобальной конкурентоспособности, методика, расчет экономической безопасности.*

Methods for calculating the economic security of Ukraine are investigated. The rating of Ukraine on the Global Competitiveness Index for 2012-2016 year is analyzed. The use of methods of calculation of economic security of Ukraine is justified. Analysis of the main groups of indicators used to calculate the level of economic security of the two methods is performed. The characteristics and features of similarity between the methodology for the index of global competitiveness and Methodological Recommendations for the calculation of the level of economic security of Ukraine are allocated.

Key words: *economic security, global competitiveness index, methodology calculating the economic security.*

Одержано 14.01.2016.